

Bruxelles, den 1. oktober 2021
(OR. en)

12174/21

SOC 536
EMPL 390
EDUC 309
ECOFIN 887

NOTE

fra:	Udvalget for Social Beskyttelse
til:	De Faste Repræsentanters Komité/Rådet
Vedr.:	De vigtigste sociale udfordringer: nøglebudskaber fra SPC baseret på den årlige gennemgang af overvågningen af resultaterne for social beskyttelse - Godkendelse

Vedlagt følger til delegationerne nøglebudskaberne baseret på den årlige gennemgang af overvågningen af resultaterne for social beskyttelse og udviklingen i politikkerne for social beskyttelse som endeligt udformet af Udvalget for Social Beskyttelse den 21. september 2021 med henblik på godkendelse i EPSCO-Rådet den 15. oktober 2021.

Hele rapporten findes i dok. 12174/21 ADD 1.

SPPM-landeprofilerne (SPPM = overvågning af resultaterne for social beskyttelse), der er knyttet som bilag til denne rapport, findes i dok. 12174/21 ADD 2-4.

Nøglebudskaber

1. **Udvalget for Social Beskyttelse (SPC) har levet op til sit mandat, jf. artikel 160 i TEUF, og har til Rådet udarbejdet sin årlige gennemgang af den sociale situation i EU og udviklingen i politikker i medlemsstaterne** på basis af de seneste foreliggende data og oplysninger. På dette grundlag fremhæver SPC følgende resultater og fælles prioriteter, der bør være en rettesnor for det forberedende arbejde til den årlige strategi for bæredygtig vækst 2022.

Udbredte sociale forbedringer hen imod udgangen af det årti, der er omfattet af Europa 2020-strategien ...

2. **Inden udbruddet af covid-19-pandemien i begyndelsen af 2020 havde EU været inde i en periode med støt økonomisk vækst og øget beskæftigelse**, hvilket havde givet det mulighed for at komme sig yderligere og endda gøre fremskridt efter de negative virkninger af den finansielle og økonomiske krise, der ramte i 2008-2009, omkring iværksættelsen af Europa 2020-strategien.
3. **I 2019 fortsatte EU's økonomi med at vokse** og beskæftigelsen nåede det højeste niveau nogensinde, mens arbejdsløsheden i EU på 6,7 % igen nåede niveauer, der sidst var set før krisen i 2008.
4. Da beskæftigelsen var steget kraftigt, blev den finansielle situation for EU's husstande, som er afspejlet af den disponible bruttohusstandsindkomst, bedre, hvilket førte til **omfattende forbedringer af mange andre sociale indikatorer**. Det omfattede i mange medlemsstater et fald i den andel af den samlede befolkning og af børn, der lider alvorlige materielle afsavn, som bor i husstande med overdrevent høje boligudgifter, og som er i risiko for fattigdom eller social udstødelse. Ikke desto mindre viste stigninger i fattigdomsrisikoen for personer, der lever i (delvis) arbejdsløse husstande, og en forværring af den dybe og vedvarende fattigdom i mange medlemsstater, at visse aspekter af den sociale situation stadig var mærkbart værre end i 2008.

5. **Antallet af personer, der trues af fattigdom eller social udstødelse**, var stadig langt over målet for nedbringelse af fattigdom i Europa 2020-strategien på 20 millioner færre personer i risikogruppen, men var fortsat med at falde, og der var således næsten 10 mio. færre mennesker i risikogruppen i 2019 end i 2008 (eller på vej mod 12 millioner færre, hvis man ser bort fra Det Forenede Kongerige). Denne udvikling var primært drevet af et stort fald i antallet af personer, der oplever alvorlige materielle afsavn, og i mindre grad i andelen af personer, der lever i (delvis) arbejdsløse husstande.

... er gået i stå siden udbruddet af covid-19

6. Den udbredte positive udvikling i den sociale situation blev **afbrudt og sat i bakgear af den krise, der opstod som følge af covid-19-pandemien** og de dertil knyttede inddæmningsforanstaltninger, som blev indført af medlemsstaterne for at bekæmpe pandemien og beskytte deres borgeres liv og eksistensgrundlag.
7. **De forskellige restriktioner på sociale og økonomiske aktiviteter har haft en betydelig negativ indvirkning på EU's økonomi.** BNP i Europa faldt med 6,0 % i 2020 som helhed på trods af et kraftigt opsving i europæisk økonomi i tredje kvartal af 2020, da restriktionerne blev lempet i løbet af sommeren, før de blev genindført for at dæmme op for anden bølge af covid-19-pandemien.
8. I samme periode **faldt beskæftigelsen moderat i forhold til faldet i den økonomiske aktivitet, idet den faldt med 1,5 %** (svarende til ca. 3 millioner færre beskæftigede) i forhold til 2019. Dette forholdsvis lille fald i beskæftigelsen skyldtes det væsentlige bidrag fra automatiske stabiliserende faktorer og medlemsstaternes massive indførelse af arbejdsfordelingsordninger, hvoraf EU støtter nogle gennem *det europæiske instrument for midlertidig støtte til mindskelse af risiciene for arbejdsløshed i en nødsituation* (SURE) og andre lignende arbejdsmarkedsforanstaltninger.

De sociale beskyttelsessystemer har været den primære stabiliserende faktor for husstandsindkomster og for støtte til fortsat adgang til sociale tjenester...

9. **De sociale beskyttelsessystemer var den primære stabiliserende faktor til støtte for husstandsindkomsterne, da sociale ydelser, herunder arbejdsfordelingsordninger, spillede en stor rolle i at afbøde det samlede fald i husstandsindkomsterne i 2020.**

Adgangen til de sociale beskyttelsessystemer blev ofte lettet midlertidigt for at øge systemernes effektivitet med hensyn at beskytte dem, som mistede deres job eller indkomst. Dette blev i mindre grad understøttet af justeringer i indkomst- og formuebeskatningen og andre hurtigt vedtagne socialpolitiske foranstaltninger.

10. Som følge af denne stabiliserende virkning anslås den erhvervsaktive befolknings (18-64) gennemsnitlige erhvervsindkomst at være faldet med 7,2 % i EU i forhold til 2019, mens den disponible medianhusstandsindkomst såvel som **den samlede indkomstulighed og fattigdomsrisikosatsen** skønnes **at have været stort set stabile** (ifølge Eurostats foreløbige skøn over indkomsterne i 2020), om end med betydelige forskelle lande og aldersgrupper imellem.

... men den igangværende krise har alligevel påvirket dem, der allerede befandt sig i en sårbar situation, mere.

11. På trods af den afbødende rolle, som de sociale beskyttelsessystemer har spillet, har **den igangværende krise i højere grad påvirket de sårbare** – herunder personer i usikker og atypisk beskæftigelse, personer med handicap og behov for langtidspleje (samt deres omsorgspersoner), yngre arbejdstagere, som sandsynligvis er overrepræsenterede i sektorer, der er blevet hårdere ramt af foranstaltningerne til fysisk distancering, familier og børn i sårbare situationer, hjemløse, migranter og etniske minoriteter. Især ældre mennesker eller personer, som har underliggende helbredsproblemer, har været udsat for de sundsrisici, som covid-19-virusset udgør. Ydermere har kvinder, som er overrepræsenteret i kritiske sundheds- og sociale sektorer, og navnlig husstande med enlige forsørgere, skullet klare et øget arbejdspress og pasningsansvar under krisen.

12. På trods af visse forbedringer i de europæiske husstandes samlede finansielle situation, er alvorlige finansielle vanskeligheder¹ i 2021 fortsat særdeles udbredte blandt personer med lave indkomster, hvilket er tegn på, at **krisens finansielle virkninger fortsat kan mærkes langt mere af dem, som befinder i sig i den nedre del af indkomstfordelingen.** Lavindkomsthusholdninger havde ofte større vanskeligheder under pandemien, eftersom der er større sandsynlighed for, at de bor i en overfyldt husstand eller har dårlige boligforhold, og at de mangler internetadgang i hjemmet.
13. På trods af pandemiens relativt begrænsede indvirkning på pensionssystemerne på kort sigt er der fortsat indkomstulighed blandt ældre, og ulighederne mellem kønnene bliver mere udtalte med alderen. Efter et årti med forbedringer er fremskridtet med at mindske ældres risiko for fattigdom eller social udstødelse i EU gået i stå.

Kommende udvikling:

14. De seneste prognoser² viser, at den forberede sundhedssituation, som er forbundet med den stigende vaccinationsdækning, og den fortsatte lempelse af inddæmningsforanstaltningerne sætter gang i EU's økonomier igen, idet BNP forventes at stige med 4,8 % i 2021. Og selv om genopretningshastigheden vil variere fra medlemsstat til medlemsstat, **forventes alle medlemsstaterne inden udgangen af 2022 at være nået op på det produktionsniveau, de havde før krisen.**
15. **Beskæftigelsen forventes at være længere om at nå op på niveauet fra før krisen,** eftersom der er mulighed for at øge arbejdstiden, inden virksomhederne begynder at ansætte igen. Ud over hastigheden af den økonomiske genopretning vil udsigterne for arbejdsmarkedet også afhænge af, hvornår den politiske støtte ophæves, og hvor hurtigt arbejdstagerne fordeler sig på tværs af sektorer og virksomheder i kølvandet på pandemien og i forbindelse med den grønne og den digitale omstilling.
16. **De sociale beskyttelsessystemer forventes fortsat at være under pres på kort og mellemlang sigt** på grund af kompleksiteten af udfordringerne og covid-19-krisens konsekvenser for de mest sårbare.

¹ Den del af husstandene, som har oplyst, at de har været nødt til "at tære på deres opsparing eller stifte gæld for at betale de løbende udgifter".

² [Økonomisk prognose – sommeren 2021: Genåbningen driver genopretningen | Europa-Kommissionen \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/press-releases/2021/06/21/economy_finance_20210621_en)

På denne baggrund skal følgende politiske retningslinjer overvejes:

17. Med henblik på genopbygning efter krisen og bedre forberedelse på fremtidige nødsituationer **bør medlemsstaterne fortsat prioritere foranstaltninger til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, tackle stigende indkomstuligheder samt styrke de sociale beskyttelsessystemers modstandsdygtighed.** De nationale reaktioner bør fortsat have fokus på de sårbare situation og omfatte mekanismer til støtte for dem.
18. Der bør gøres en større indsats for at sikre en **stærk minimumsindkomstbeskyttelse kædet sammen med adgang til sociale ydelser af høj kvalitet og inklusive arbejdsmarkeder** i overensstemmelse med tilgangen med aktiv integration og med henblik på det overordnede EU-mål for fattigdom og social udstødelse. I den henseende vil det være nødvendigt at opretholde, eller, hvor det er nødvendigt, at øge investeringerne i social-, langtidspjele- og sundhedssektoren og i menneskelig kapital. Sådanne investeringer vil støtte genopretningen og bidrage til at styrke de automatiske stabilisatorer og dermed gøre økonomier og samfund mere modstandsdygtige over for fremtidige kriser. Med henblik på levering af sociale tjenesteydelser kan socialøkonomiske organisationer være en vigtig partner for de offentlige myndigheder.
19. Dækningen, muligheden for overførsel, tilstrækkeligheden og gennemsigtheden af **socialsikrings**rettigheder bør fortsat behandles på en struktureret måde, bl.a. ved at tage hensyn til de midlertidige foranstaltninger, der er truffet som reaktion på krisen. Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige³ bør tjene som rettesnor for medlemsstaternes indsats. Medlemsstaterne opfordres til på effektiv vis at gennemføre de nationale planer, der for nylig er indgivet i henhold til henstillingen. Planernes virkning bør overvåges nøje.
20. Der vil fortsat skulle ydes en målrettet indsats for at støtte **børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse**, også i tråd med Rådets henstilling om en europæisk børnegaranti⁴. Omfattende tiltag for at fremme lige muligheder ved at stille en række nøgletjenester til rådighed for børn i nød kan bidrage til at forhindre, at fattigdom går i arv fra generation til generation.

³ [Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige \(2019/C 387/01\).](#)

⁴ [Rådets henstilling om oprettelse af en europæisk børnegaranti\(\(EU\) 2021/1004\).](#)

21. Den sociale inklusion af **personer med handicap** skal forbedres i overensstemmelse med *EU's handicapstrategi 2021-2030*⁵ ved at sikre mere inklusiv uddannelse, passende adgang til sundheds- og langtidspleje af høj kvalitet og aktive arbejdsmarkedspolitikker, som er tilpasset deres behov.
22. Der er behov for en yderligere indsats for at inddrage **migranter og flygtninge** socialt, hvilket vil kræve en integreret tilgang, der kæder uddannelse og forbedring af færdigheder sammen med beskæftigelsesmuligheder samt adgang til tjenester, navnlig sundhedspleje og boliger.
23. Der er også behov for strukturelle foranstaltninger til at tackle **hjemløshed og boligmæssig eksklusion**. Sådanne foranstaltninger bør prioritere integrerede tilgange, der kombinerer forebyggelse, hurtig adgang til permanente boliger og ydelse af støttetjenester. Opførelsen af nyt socialt boligbyggeri eller adgang til boligstøtte bør fremskyndes eller forbedres, hvor det er nødvendigt. Medlemsstaternes vaccinationsplaner bør sikre passende opsøgende arbejde over for personer på herberger og hjemløse uden tag over hovedet. Potentialet i den europæiske platform for bekæmpelse af hjemløshed til at styrke samarbejdet mellem de forskellige interessenter, der er involveret i at afhjælpe problemet, bør udnyttes fuldt ud.
24. I overensstemmelse med resultaterne i den fælles rapport fra 2021 om pensioners tilstrækkelighed fra SPC og Kommissionen⁶ bør fokus fortsat ligge på de **udfordringer, der opstår på længere sigt med hensyn til at opretholde tilstrækkelig og bæredygtig finansiering af pensioner** i et aldrende samfund og i en økonomi og et arbejdsmarked under forandring.
25. Medlemsstaterne bør fortsat gøre en **indsats for at forlænge arbejdslivet**. Indsatsen for at tilpasse pensionsalder, karrierekrav, ydelser eller akkumuleringssatser, så de afspejler den længere forventede levetid, bør suppleres af strategier for aktiv aldring og fleksible arbejdsordninger, herunder muligheden for at kombinere pensioner med arbejdsindtægt.

⁵ [Strategi for rettigheder for personer med handicap \(COM\(2021\) 101 final\)](#).

⁶ [Rapport om pensioners tilstrækkelighed 2021 udarbejdet i fællesskab af SPC og Europa-Kommissionen](#).

26. Der er behov for en vedvarende indsats for at **mindske den kønsbestemte pensionsforskel** samt at sikre **atypisk beskæftigede og selvstændige** passende dækning og mulighed for at optjene pensionsrettigheder.
27. På **sundhedsplejeområdet** bør styrkelse af sundhedssystemernes modstandsdygtighed, effektivitet og tilgængelighed fortsat være et primært fokus for medlemsstaternes bestræbelser. Krisen har vist værdien af **stærke sikkerhedsnet** samt den strategiske betydning af **effektiv koordinering mellem sociale systemer og sundhedssystemer** med hensyn til at give alle adgang til pleje af høj kvalitet.
28. Der er behov for fornyet fokus på **sygdomsforebyggelse og sundhedsfremme** samt på at forbedre **udbuddet af primær pleje** . Dette omfatter også sikring af, at der er adgang til veluddannet og tilstrækkeligt støttet **sundhedspersonale** .
29. Innovative tilgange til levering af sundhedspleje kan bidrage til at afhjælpe manglen på sundhedspersonale. En blandet tilgang, **hvor den fysiske levering af tjenester suppleres af digitale ydelser** , kan bidrage til at fremme adgang til sundhedsydelser af høj kvalitet for alle. Samtidig bør der gives yderligere oplysninger og støtte til personer med begrænsede digitale færdigheder og begrænset adgang til digital infrastruktur for at sikre, at de ikke lades i stikken.
30. Efter covid-19-pandemien og i overensstemmelse med resultaterne i rapporten om langtidspleje 2021 fra SPC og Kommissionen ⁷ skal medlemsstaterne øge deres indsats betydeligt for at afhjælpe de strukturelle udfordringer i forbindelse med **langtidspleje** . Dette indebærer navnlig, at alle, der har behov for det, sikres adgang til langtidspleje af høj kvalitet til en overkommelig pris, at arbejdsstyrkens udfordringer adresseres, og at langtidsplejere støttes, og at langtidspleje gøres mere omkostningseffektiv i en tid med stigende efterspørgsel og en stadig mindre arbejdsstyrke, bl.a. ved at udnytte potentialet i digitalisering og fokusere på forebyggelse.

⁷ [Rapport om langtidspleje 2021 udarbejdet i fællesskab af SPC og Europa-Kommissionen.](#)

31. **Foranstaltninger, der går videre end det socialpolitiske område**, bør også som en prioritet tage sigte på at forbedre den sociale situation i hele Unionen. Alle reformer, herunder dem som vedrører den grønne og den digitale omstilling, skal tage hensyn til sociale og beskæftigelsesmæssige spørgsmål. Analyser af fordelingsvirkninger kan bidrage til at forhindre negative sociale virkninger.
32. **Den europæiske søjle for sociale rettigheder** bør fortsat ligge til grund for indsatsen i genopretningsperioden. De tre nye overordnede EU-mål for handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder, som EU's ledere så på med tilfredshed i Portoerklæringen⁸, og som skal nås inden årtiets udgang på områderne beskæftigelse, færdigheder og bekæmpelse af fattigdom, skal være drivkraft for gennemførelsen af søjlen i de kommende måneder og år. Medlemsstaterne opfordres med henblik herpå til at opstille ambitiøse og realistiske nationale mål, som udgør et passende bidrag til opnåelsen af EU-målene under hensyntagen til de nationale forhold.
33. Medlemsstaterne bør gøre optimal brug af de midler, der stilles til rådighed via **genopretningsinstrumentet Next Generation EU og det styrkede EU-budget for 2021-2027**. Navnlig bør synergier mellem klimabeskyttelse og digitalisering på den ene side og investeringer i social infrastruktur og færdigheder på den anden udnyttes, hvilket vil bidrage til en retfærdig omstilling. Midlerne vil spille en vigtig rolle i støtten til genopretningen ved at yde finansiering til programmer, der skal genstarte økonomien og vende pandemiens sociale virkninger.
34. **Det europæiske semester er fortsat et effektivt koordineringsredskab** til fremme af bæredygtig og inklusiv økonomisk vækst, konkurrenceevne, beskæftigelse og tilstrækkelig social beskyttelse og social inklusion. Det er fortsat vigtigt at opretholde en balance mellem de midlertidige, målrettede tilpasninger i forbindelse med lanceringen af genopretnings- og resiliensfaciliteten og det oprindelige formål med semestret. I den forbindelse bør **EPSCO's og dets rådgivende organers rolle i semesterprocessen opretholdes** i overensstemmelse med tidligere semestercyklusser og den fulde anvendelse af traktaten (artikel 148 i TEUF) samt de rådgivende organers respektive mandater.

⁸ [Portoerklæring \(Rådets websted, 7. maj 2021\)](#)

35. For at styrke det sociale Europa og støtte gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder på EU- og medlemsstatsplan under behørig hensyntagen til de respektive kompetencer **bør den konstruktive dialog mellem EU-institutionerne, medlemsstaterne, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationer opretholdes.**
36. **Europa-Kommissionen opfordres til at tage ovenstående politiske retningslinjer i betragtning under forberedelsen af den årlige strategi for bæredygtig vækst 2022.**
-